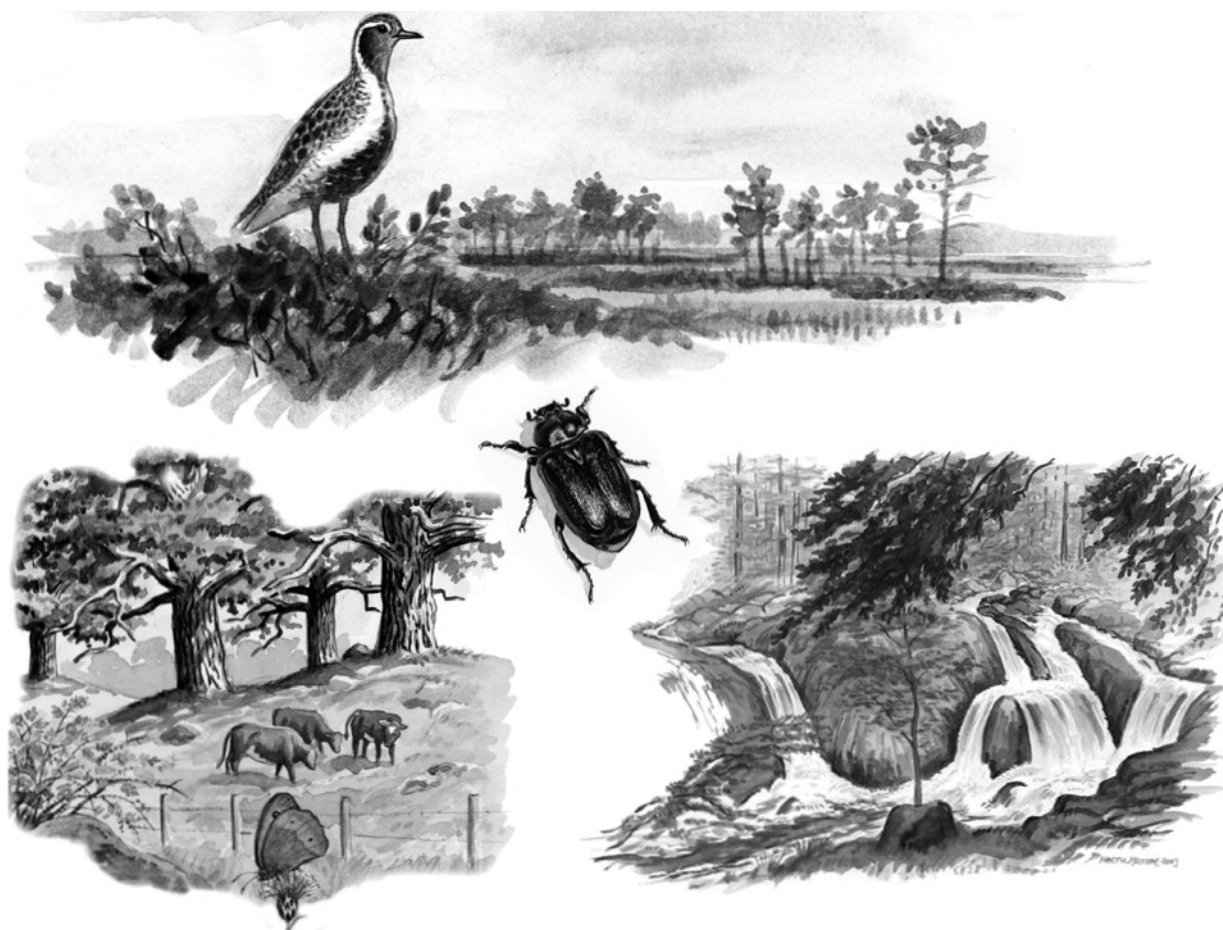

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0540152 Nya Dala-Stenäsen

EU:s medlems länder bygger upp ett sk. "ekologiskt nätverk" av naturområden som kallas Natura 2000. Livsmiljöerna för vilda djur och växter krymper i snabb takt och många arter hotas av utrotning. Länderna i EU samarbetar därför för att försöka bevara det europeiska växt- och djurlivet. Arbetet grundas på två EU-direktiv, fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet.

Natura 2000-områden i Västra Götalands län

I Västra Götalands län finns 406 av regeringen beslutade Natura 2000-områden (t.o.m. år 2004) som sammanlagt har en yta av cirka 240 900 hektar. Avsikten med områdena är att bevara speciella, i EU direktiven bestämda naturtyper och arter. I länet förekommer 54 av dessa naturtyper och 95 djur- och växtarter. Arbetet med att utse områden har pågått sedan EU-inträdet 1995. Naturtyperna kan sammanfattas i följande kategorier och täcker cirka hälften av den totala ytan.

- Berg / hållmark, 3 800 ha
- Odlingsmark / hed, 3 506 ha
- Lövskog, 5 248 ha
- Barrskog, 8 475 ha
- Våtmark / hed, 14 218 ha
- Sötvatten, 21 567 ha
- Sötvatten, Vättern, 60 000 ha
- Hav / kust, 25 304 ha

Bevarandeplanen

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden, vad som kan skada eller påverka naturvärdena samt vad som krävs för att de ska finnas kvar. Planen ska också underlätta vid tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplaner utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Planen kan dock revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den sägs vara ett "*levande dokument*". Det är därför aldrig för sent att bidra med kunskap och synpunkter, kontakta gärna Länsstyrelsen. När bevarandeplanen ändras medför det att den måste fastställas på nytt. Markägare och andra berörda ges då nytt tillfälle att lämna synpunkter om ändringarna är av betydelse.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada Natura 2000-områdenas värden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området (regleras av miljöbalken). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med länsstyrelsen innan man påbörjar en åtgärd. Om det rör sig om en skogsbruksåtgärd ska istället samråd hållas med skogsvårdsstyrelsen innan en åtgärd påbörjas.

Mer information

Länsstyrelsen - www.o.lst.se - Telefon 031-60 50 00 vx. - E-post: natura2000@o.lst.se

Skogsvårdsstyrelsen - www.svo.se - Telefon 033-17 73 30 vx. - E-post: svs@svsvg.svo.se

Naturvårdsverket - www.naturvardsverket.se

Om lagstiftningen som Natura 2000 bygger på

Ett Natura 2000-områdes juridiska status bestäms av flera paragrafer i miljöbalken. Förutom bestämmelser om områdesskydd och tillståndsprövning enligt 7 kap. miljöbalken är Natura 2000-områden även riksintresseområden enligt 4 kap. 1 och 8 §§ i miljöbalken, vilket innebär att Natura 2000-bestämmelserna får en tydlig koppling till en rad andra lagar som rör markanvändning. Bestämmelser som rör miljökonsekvensbeskrivningar (MKB), tillsyn och ersättningsfrågor m.m. i Natura 2000-områden finns även i miljöbalkens kapitel 6:1 och 7, 11:9, 17:3, 19:2, 21:7, 29:4 och 31:4 och 5 kap. MB samt i förordningen om områdesskydd (1998:1252).

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten

Sara Backéus

BEVARANDEPLAN

Diarienummer:

Fastställd

511-30046-2005

2005-08-15

Enligt sändlista

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0540152 Nya Dala-Stenåsen

Kommun: Falköping Områdets totala areal: 153 ha

Områdestyp: pSCI Biogeografisk region: Boreal

Naturtyper och arter som måste bevaras i området:

- 6210 - Kalkgräsmarker (*viktiga orkidélokaler) nedanför
- 6270 - Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen*
- 6280 - Kalkhällmarker*
- 6410 - Fuktängar med blåtåtel eller starr
- 6430 - Högörtssamhällen
- 7230 - Rikkärr
- 8210 - Klippvegetation på kalkrika bergssluttningar
- 9070 - Trädklädd betesmark
- 1166 - Större vattensalamander
- 1015 - Otandad grynsnäcka
- 1988 - Styv kalkmossa

Bevarandeplanen behöver uppdateras!

Enligt nuvarande kunskap om området vet vi att

även följande naturtyper finns:

6510 - Slåtterängar i låglandet

följande naturtyper inte finns eller inte har naturtypsstatus:

6430 - Högörtängar

8210 - Kalkbranter

9070 - Trädklädd betesmark

Utvecklingsmark till ytterligare naturtyper kan finnas. Detta är viktigt att ta hänsyn till.

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000-området är att de naturtyper och arter som finns i området (se förteckningen) ska bevaras långsiktigt. Varje naturtyp och art ska bidra till att upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus inom sin biogeografiska region. Det här området utgör därför en viktig del i det ekologiska nätverk av områden som Natura 2000 bygger på.

Det främsta syftet är att bevara ett stort område med kalkrika och alvarartade naturbetesmarker samt de arter som är knutna till dessa miljöer.

Regeringen fattade beslut om att föreslå området till Natura 2000-nätverket i januari 1998.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Nya Dala-Stenåsen ligger öster om Stenstorps samhälle i Dala socken, Falköpings kommun. Området gränsar till Natura 2000-områdena Varholmen och Djupadalen-Dala. Nya Dala-Stenåsen är ett betesmarksområde på tunna jordar ovanpå kalkberggrund.

Området har en lång tradition som betesmark och har brukats som en gemensam utmark för närliggande Dala. I området finns dock även partier med åkermark som i huvudsak övergivits och övergått till bete. På dessa marker håller en mer artrik kalkgräsmarksflora på att återinvandra. Betesmarkerna har en tradition som nästan trädlös gräshed, men har under 1900-talet vuxit igen i flera delar. Trädsiktet är i huvudsak ungt. I området förekommer rikligt med buskar av hassel, en, berberis mm som ställvis bildar täta snår. De hävdade äldre gräsmarkerna har på många ställen närmast alvarkaraktär, och området är mycket rikt på arter knutna till kalkgräsmarker. Bland dem kan t ex smalbladig lungört, fjällgröe, ängsgentiana och ett flertal orkideer nämnas. I området förekommer fuktstråk med kalkfuktängar och även rikkärr. 2004 genomfördes en inventering av dagfjärilar i Dala-området. Vid inventeringen påträffades bland annat arter som svartfläckig blåvinge, mindre blåvinge och silversmygare. Kalkbrytning har förekommit på flera ställen och ett brott är fortfarande aktivt. I de gamla brotten finns småvatten och i ett par av dem förekommer större vattensalamander. I området förekommer fornlämningar och kulturspår som stensättningar, husgrunder, spår av kalkbrytning och äldre stenmurar.

I området finns flera miljöer som inte utgör habitat men som har höga värden.

Bäckar och diken:

Mer eller mindre kontinuerligt vattenfyllda bäckar och diken är tämligen fåtaliga i området. De som finns uppvisar en ganska rik flora med element från både fuktängar och kärr, men hyser också arter som är mer bundna till denna biotop. Som exempel på de senare finns bland annat blågrönt mannagräs, blåstarr, ältranunkel, bäckbräsma, rosendunört, vattenklöver, strandklo och vattenveronika.

Dammar:

Området innehåller inte några naturliga vattensamlingar men ett flertal anlagda. En kvarndamm samt tre vattensamlingar i anslutning till kalkstensbrotten har blivit resultatet. Floristiskt sammanfaller artsammansättningen med de i bäckar och dike. Dessutom kompletteras listan av bredkaveldun, dvärgigelknopp, kranssvalting, blåsäv, gul näckros, tiggarranunkel, strandlysing, topplösa m fl.

Kalkbrott:

Brotten är artfattiga, men när brytningen upphört är de intressanta för tidiga successionsstadier av alvarfloran. Dit hör bland annat den styva kalkmossan och trubbklockmossa, vars äldre lokaler är tydligt knutna till kalkbrott.

Skiffertippar:

Detta är en biotop som utmärks av svagt utvecklade vegetation. Artlistan är ändå intressant, med björk som dominant. Fältsiktet hyser bland annat piggstarr, purpurknipprot, backsmörblomma, backsippa, lundtrav, gul fetknopp, brudbröd, getväppling, harmynta, jordtistel och rödklint.

Bevarandemål

Området ska bestå av välhävdade, öppna kalkgräsmarker, fuktängar och rikkärr.

Exempel på uppföljningsbara bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp och art. Vilka av dessa mål som kommer att användas i området bestäms då basinventeringen är genomförd. Efter denna inventering kommer också x, y eller liknande mål ersättas med siffror och arter. Uppgifter inom parentes är preliminära och kan komma att ändras.

Markägareförhållanden

Nya Dala-Stenasen är privatägt.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka områdets naturvärden negativt är:

- svag eller upphörande hävd som på sikt kan leda till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- näringstillförsel genom gödsling, tillskottsutfodring och sambete med gödslad vall som kan missgynna den konkurrenssvaga floran.
- tillförsel av bekämpningsmedel eller växtnäringssämnen som kan skada floran.
- användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin som kan vara negativt för den dynglevande insektsfaunan.
- exploatering i form av kalktäkt eller liknande verksamhet.
- förändringar av hydrologi och hydrokemi som kan missgynna de fuktiga områdena.

Faktorer som kan påverka den trädklädda betesmarken negativt beskrivs under naturtypsnivå.
Faktorer som kan påverka de ingående arterna negativt beskrivs på artnivå.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Skydd

Förutom Natura 2000-bestämmelserna är området för närvarande utan skydd.

Skötsel

Området har sedan länge utnyttjats som betesmark och hävden är idagsläget varierad. Området bör i huvudsak hävdas genom bete med tillräckligt hårt betestryck. Igenväxta naturbetesmarker bör restaureras och öppnas upp. Lövsly och annan igenväxningsvegetation bör röjas vid behov. Brynmiljöer i gränzonen mellan trädklädd och öppen mark kan på vissa ställen bevaras och utvecklas. Utmagring av områden med viss kvävepåverkan kan ske genom att man under några års tid slår området en eller två gånger årligen och forslar bort höet innan betesdjuren släpps på. Åtgärdsplaner finns upprättade för stora delar av området. Restaureringsplaner finns för vissa delar området.

Bevarandeåtgärder för de trädklädda betesmarkerna samt för de ingående arterna finns beskrivna naturtyps- och artnivå.

Bevarandestatus

Bevarandestatusen för de enskilda naturtyperna är beskriven under respektive naturtyp.

Uppföljning av naturtyper och arter

De i bevarandeplanen angivna målen ska följas upp.

Bevarandemålen följs upp med olika tidsintervall beroende på vilken naturtyp eller art som berörs. Naturtyper som inte kräver skötsel följs upp stickprovsvis med glesa tidsintervall liksom arter som till exempel förekommer på många lokaler eller som inte är hotade i så hög grad. Områden som vid basinventeringen inte konstateras ha gynnsam bevarandestatus följs upp regelbundet tills gynnsam bevarandestatus uppnåts. Samtliga områden ska följas upp om de innehåller arter och naturtyper som är sällsynta, särskilt viktiga för biologisk mångfald eller kräver regelbunden skötsel.

Dokumentation

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv samt områden med geografiska bestämmelser.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. Värdefulla odlingslandskap i Skaraborgs län.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1969: Skötselplan för naturreservatet Djupadalen, Dala. Beslut 1969-10-30.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1936: Skötselplan för naturreservatet Varholmen, Dala. Beslut 1936-10-28.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1991: Våtmarker i Skaraborgs län. Del 1. Medd. 2/91.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1994: Ängs- och hagmarker i Falköpings kommun. Rapport - 94/19.

Länsstyrelsen Västra Götalands län. 1999: Miljöövervakning av örtrika torrängar i Skaraborg 1998. Rapport 1999:3.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 2003: Örtrika torrängar på Falbygden år 2003, samt några i Ätradalen,

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, rapport 2003:55

Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (National Conservation Plan for the Agricultural Landscape). ISBN 91-620-4815-5.

Naturtyper, djur- och växtarter som speciellt måste bevaras i området

6210 Kalkgräsmarker (*viktiga orkidélokaler) nedanför trädgränsen

---

Beskrivning: I området finns stora områden med måttligt-välbetade kalkgräsmarker på tunna jordar. Markerna är torra-fuktiga, i huvudsak opåverkade av gödsel och har en mycket rik flora. I betesmarkerna förekommer mindre partier med kalkhällmarker och små fuktängsområden. Träd och buskskiktet är i huvudsak glest eller saknas. På äldre kartor och bildmaterial syns att markerna har haft en ännu mer öppen karaktär. I delar av betesmarkerna finns ett stort behov av röjning av slyuppslag av hassel, ask, björk etc. Ett ökat betestryck är också angeläget i de områden som inte är välbetade idag. Ett mindre skifte i söder har nyligen restaurerats av Naturskyddsföreningen och ska hävdas med slåtter. Området har redan fått tillbaka mycket av sina höga naturvärden. Mindre områden med ohävdad och igenväxt kalkgräsmark med relativt intakt kalkgräsmarksflora finns också i området. Dessa områden bör restaureras och få bättre hävd.

Fältskiktet i kalkgräsmarkerna är präglad av hävd och kalkrik jordmån. Här finns arter som småfingerört, smalbladig lungört, harmynta, ängshavre, lundtrav, backsmörblomma, knölsmörblomma, backsippa, brudbröd, backklöver, vildlin, rödkämpar, spåtistel, jordtistel, klasefibbla, ängs- och fältgentiana, grådådra, m fl.

Naturtypen beskrivs generellt som torra-friska, hävdpräglade kalkgräsmarker nedanför trädgränsen ofta med ett rikligt inslag av örter. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter skall finnas. Naturtypen finns på tydlig kalkmark och marker med särskilt kalkkrävande kärlväxtarter.

Naturtypen är känslig för ökad näringstillförsel, konkurrens från icke-hävdgynnade arter (igenväxning), utebliven eller förändrad hävd samt markexploatering. Naturtypen är också känslig för minskning av populationerna hos de typiska arterna och konkurrens från för området främmande arter.

Bevarandemål:

Areal

-Arealen kalkgräsmarker ska vara minst x hektar eller öka.

Struktur och funktion

-Minst 95 % av arealen ska vara väl hävdad varje år vid vegetationsperiodens slut (med "väl hävdad" menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett).

-Negativa indikatorarter ska inte förekomma med mer än 5 % täckning eller frekvens (negativa indikatorarter är hundkäx, brännässla, åkertistel, krusskräppa, örnbräken, samt blommande exemplar av grenrör, hundäxing och hässlebrodd).

-Krontäckning av träd och buskar som vuxit upp i ett välhävdat landskap ska vara högst x (15) %. Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (det vill säga träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag).

Typiska arter

-Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka. Minst x av de typiska kärlväxterarterna (småfingerört, smalbladig lungört, harmynta, lundtrav, backklöver, vildlin, rödkämpar, spåtistel, jordtistel och klasefibbla) ska förekomma i minst y% av provytorna.

-Förekomsten av typiska fjärilar ska bibehållas eller öka. Minst x av de typiska fjärilsarterna a,b, c etc ska finnas i minst y% av transekterna.

Negativ påverkan:

Se under rubriken "vad kan påverka negativt" på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder: Se under rubriken "bevarandeåtgärder" på områdesnivå.

Bevarandestatus: Måttlig-god

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

6270 Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen*

Beskrivning: Naturtypen utgår.

Bevarandemål: Naturtypen utgår.

Negativ påverkan: Naturtypen utgår.

Bevarandeåtgärder: Naturtypen utgår.

Bevarandestatus: Naturtypen utgår.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

6280 Kalkhällmarker*

Beskrivning: Partier med alvarmark finns insprängt i kalkgräsmarken öster om Djupadalens naturreservat. Det är kalkhällsmarker med tunt jordtäck och fläckvis med mindre våtar. Naturtypen domineras av örter samt av lågväxta, tuvade gräs. Typiska arter på dessa områden är fjällgröe, fårsvingel, luddlosta, grönknavel, sandnarv, grådådra, lundtrav, gul fetknopp, grusbräcka, vårfingerört, småfingerört, brudbröd, getvåppling, duvvicker, sparvnäva, vildlin, grusviva, vårförgätmigej, harmynta, backtimjan, axveronika, jordtistel m fl. I anslutning till våtarna är bland annat hirsstarr, ängsstarr, slankstarr samt arter ur knaggelstarrgruppen vanliga. Ställvis bildar kalkhällarna klinter vilka hyser flera av de ovanliga småorbunkarna t ex svartbräken, murruta och en uppsjö av stenbräken. Övergångarna till kalkgräsmark sker successivt genom ökad tjocklek på jordtäck och ofta förekommer båda typer, alvar och kalkgräsmark i en mosaik.

Generellt karakteriseras naturtypen av olika växtsamhällen på tunt eller obefintligt jordtäck på kalkhällar. Vegetationen varierar bl.a. beroende på mark- och vattenförhållanden (kornstorlek, jorddjup, markrörelser m.m.) och hävd. Särskilt artrika miljöer utvecklas vid en småskalig blandning av små hälltytor, grusig vittringsjord och jordfyllda sprickor i berget. På svagdränerad mark utvecklas ofta en polygonstruktur beroende av bl.a. uppfrysningrörelser i vittringsgruset. Undertypen som finns här är nordiskt alvar med tunna (0–30 cm) vittringsjordar på (ordoviciska) kalkhällar. Växttäck, som sällan är helt slutet, är ofta artrikt. Flera olika växtsamhällen kan urskiljas, bl.a. fårsvingelalvar, solvändealvar och våtar.

Naturtypen är känslig för ökad näringstillförsel, konkurrens från icke-hävdgynnade arter (igenväxning), utebliven eller förändrad hävd samt markeexploatering. Naturtypen är också känslig för minskning av populationerna hos de typiska arterna och konkurrens från för området främmande arter.

<i>Bevarandemål:</i>	<p>Areal</p> <p>-Arealen kalkhällmarker ska vara minst x hektar.</p> <p>Struktur och funktion</p> <p>-Minst 95 % av arealen ska vara väl avbetad varje år vid vegetationsperiodens slut (med "väl avbetad" menas som regel att betet varit så hårt att ingen skadlig ansamling av förna skett).</p> <p>-Naturtypen är som regel träd- och buskfri. Krontäckning av träd och buskar som vuxit upp i ett välhävdad landskap ska vara högst x (15) %. Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (det vill säga träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag).</p> <p>-Hela arealen ska ha ostörd hydrologi. Alla diken med avvattande effekt ska vara igenlagda senast år 2030, med undantag av kulturhistoriskt värdefulla diken.</p> <p>Typiska arter</p> <p>-Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka. Minst x stycken av de typiska kärlväxtsarterna (fjällgröe, lundtrav, gul fetknopp, grusbräcka, grusviva, harmynta) ska förekomma i minst y % av provytorna.</p> <p>-Förekomsten av typiska fåglar ska bibehållas eller öka. Antalet häckande par av de typiska fågelarterna a, b, c etc. ska vara minst x, y respektive z.</p>
<i>Negativ påverkan:</i>	Se under rubriken "vad kan påverka negativt" på områdesnivå.
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	Se under rubriken "bevarandeåtgärder" på områdesnivå.
<i>Bevarandestatus:</i>	Måttlig-god
<i>Uppföljning:</i>	Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

6410 Fuktängar med blååtäl eller starr

<i>Beskrivning:</i>	<p>Kalkfuktängar förekommer på flera ställen i reservatet och avgränsningen mellan dem och rikkärren är otydlig. De fuktiga områdena hävdas tillsammans med intilliggande kalkgräsmarker och övergången mellan dessa naturtyper är oftast inte heller skarpt avgränsad. Små partier med fuktängar förekommer även inom kalkgräsmarkerna. Fuktängarna är överlag väl hävdade. Fuktängarna har rik flora med arter som källgräs, liten kärrmaskros, västgötamaskros, flugblomster, majviva, hårstarr, ängsstarr m fl. Flera av fuktängarna är mer eller mindre igenvuxna med björkblandskog och är angelägna att restaurera.</p> <p>Generellt beskrivs naturtypen som hävdpräglade fuktängar med blååtäl eller starr nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter skall finnas. Den undertyp som finns representerad här är kalkfuktängen som karakteriseras av neutrala till alkaliska, kalkrika jordar med ett varierande vatteninnehåll som ofta är relativt artrika.</p> <p>Naturtypen är känslig för ökad näringstillförsel, konkurrens från icke-hävdgynnade arter (igenväxning), störning av hydrologi, utebliven eller förändrad hävd samt markexploatering. Naturtypen är också känslig för minskning av populationerna hos de typiska arterna och konkurrens från för området främmande arter.</p>
---------------------	--

<i>Bevarandemål:</i>	<p>Areal</p> <p>-Arealen fuktängar med blååtäl eller starr ska vara minst x hektar.</p> <p>Struktur och funktion</p> <p>-Minst 95 % av arealen ska vara väl hävdad varje år vid vegetationsperiodens slut (med "väl hävdad" menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett).</p> <p>-Negativa indikatorarter ska inte förekomma med mer än 5 % täckning eller frekvens (negativa indikatorarter är hundkex, brännässla, åkertistel, krusskräppa samt blommande exemplar av grenrör, rörflen och älgört).</p> <p>-Naturtypen är som regel busk- och trädfri. Krontäckning av träd och buskar ska vara högst x (15) %. Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (det vill säga träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag).</p> <p>-Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi. Alla eventuella diken med en avvattnade effekt ska vara igenlagda senast år 2030, med undantag för kulturhistoriskt värdefulla diken.</p> <p>Typiska arter</p> <p>-Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka. Minst x stycken av de typiska kärlväxterterna (majviva, hårstarr, ängsstarr) ska förekomma i minst y % av provytorna.</p>
<i>Negativ påverkan:</i>	Se under rubriken "vad kan påverka negativt" på områdesnivå.
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	Se under rubriken "bevarandeåtgärder" på områdesnivå.
<i>Bevarandestatus:</i>	Måttlig-god
<i>Uppföljning:</i>	Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

6430 Högörtssamhällen

<i>Beskrivning:</i>	Naturtypen utgår.
<i>Bevarandemål:</i>	Naturtypen utgår.
<i>Negativ påverkan:</i>	Naturtypen utgår.
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	Naturtypen utgår.
<i>Bevarandestatus:</i>	Naturtypen utgår.
<i>Uppföljning:</i>	Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

7230 Rikkärr

Beskrivning:

De i området förekommande kärren med omgivande fuktängar (6410) är av rik- eller extremrik typ. För den senare typen har karaktärsarten axag bara hittats på två lokaler. I övrigt förekommer karaktärsarterna på de flesta kärrobiotoperna, bland dem kärrsälting, källgräs, gräsull, plattsäv, nålstarr, hårstarr, näbbstarr, grönstarr, ängsstarr, myrtåg, ängsnyckel, blodnyckel, kärknipprot, honungsblomster, flugblomster, blekvide med flera salixarter, kärnbräsma, slätterblomma, kärrvial och majviva. Av speciellt intresse är den ovanligt rika förekomsten av källgräs. Arten tycks klart trampgynnad och växer rikligt på flera ställen. I området finns flera rikkärr och extremrikkärr, som är allt från välhävdade (Danskagårdskärret) till helt ohävdade och stadda i långt gången igenväxning.

Naturtypen beskrivs generellt som öppna eller skogsklädda kärr som är starkt påverkade av kalkhaltigt vatten.

Vegetationen domineras av olika stråväxter och örter. Bottenskiktet byggs upp av sk brunmossor eller i vissa fall vitmossor. Många rikkärr i södra Sverige har hävdats genom ängsbruk och betesdrift, vilket har påverkat vegetationens sammansättning. Många rikkärr som idag inte betas växer därför igen till sumpskog.

Naturtypen är känslig för störning av hydrologin, konkurrens från icke-hävdgynnade arter (gäller hävdade rikkärr), näringstillförsel, påtaglig minskning av populationerna av de typiska arterna samt markexploatering.

Bevarandemål:

Areal

-Arealen rikkärr ska vara minst x hektar.

Struktur och funktion

-Täckningsgraden av ristuvor ska inte vara mer x %.

-Utbredningen av fastmattor ska vara minst x % eller öka.

-Utbredningen av mjukmattor ska vara minst x % eller öka.

-Minst 95 % av arealen ska vara väl hävdad varje år vid vegetationsperiodens slut (med "väl hävdad" menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett).

-Täta bestånd (mer än 50 % täckning) av den negativa indikatorarten vass får inte utgöra mer än 1 % av kärrets yta.

-Täta bestånd (mer än 50 % täckning) av de negativa indikatorarterna blåtåtel eller älgört får inte utgöra mer än 0,2 % av kärrets yta.

-Krontäckning av träd och buskar ska vara mellan 0 och x (30) %.

-Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (med "vedartad igenväxningsvegetation" menas träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att beteshävdan blivit för svag).

-Hela arealen ska ha ostörd hydrologi. Alla eventuella diken med avvattande effekt ska vara igenlagda senast år 2030.

Typiska arter

-Förekomsten av typiska kärlväxtsarter bibehålls eller ökar. Minst x av de typiska kärlväxtsarterna (axag, kärknipprot, hårstarr, näbbstarr, gräsull, honungsblomster, flugblomster och blodnyckel) ska förekomma i minst y % av provytorna i fastmattorna.

-Förekomsten av typiska mossarterna bibehålls eller ökar. Minst x av de typiska mossarterna a, b, c etc. ska förekomma i minst y % av provytorna i fastmattorna.

Negativ påverkan:

Se under rubriken "vad kan påverka negativt" på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder:

Se under rubriken "bevarandeåtgärder" på områdesnivå.

Bevarandestatus:

Måttlig-god

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

8210 Klippvegetation på kalkrika bergssluttningar

Beskrivning: Naturtypen utgår.

Bevarandemål: Naturtypen utgår.

Negativ påverkan: Naturtypen utgår.

Bevarandeåtgärder: Naturtypen utgår.

Bevarandestatus: Naturtypen utgår.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

9070 Trädklädd betesmark

Beskrivning:

I norra delen av Nya Dala-Stenåsen finns en liten trädklädd nordsluttning som ligger i anslutning till de stora vidsträckta betesmarkerna. Trädskiktet är halvslutet till slutet och det finns en stor dominans av grov och mycket grov björk som har utvecklat en mycket fin sprickbark. Det finns även ett mindre inslag av medelgrov asp och grov sälg. Sälgarna är svampangripna och det finns rikligt med insektshål och hackmärken. Buskskiktet utgörs av någon enstaka gles nyponbuske. Mängden död ved är relativt låg och består av döda stamdelar från sälg samt någon enstaka låga och högstubbe av björk. Övriga lövrika delar utgörs främst av igenväxningssuccession. Hagen är förmodligen de äldsta bestånden med triviallövträd i Natura 2000-området. I området har rödlistade, vedanknutna svampar såsom stor aspticka och blek vinterskivling noterats. Fältskiktet innehåller enstaka gräsmarksväxter.

Hagen betas av nötkreatur. Området bör gallras, men ha kvar karaktären av trädklädd betesmark.

Generellt förekommer naturtypen på fastmark och är torr-blöt och näringsfattig-näringsrik. Träd- och buskskiktets krontäckningsgrad är 30-100 % och utgörs av inhemska trädslag. Naturtypen inkluderar betade trädklädda hagmarker och betad skog. Naturtypen ska ha en lång hävdkontinuitet så väl som trädkontinuitet och inslag av gamla träd ska finnas. Bete förekommer normalt i naturtypen. Området ska hysa arter knutna till betespåverkan i fältskiktet och/eller till solbelysta hagmarksträd. Värden knutna till beteshävd finns kvar.

I hagmarkerna dominerar lövträd, ofta ek och björk men även lind, ask och i vissa fall tall förekommer. I den betade skogen dominerar oftast barrträd och björk, i södra Sverige även ek/bok. Trädklädda betesmarker med grova solbelysta lövträd är särskilt värdefulla eftersom träden i regel är artrika för fler organismgrupper. I de fall betad skog finns på kalkmark har den ofta en rik marksvampflora som är hävdgynnad. Antalet rödlistade arter som är knutna till naturtypen är högt. Finns det gott om död ved kan även ett stort antal rödlistade arter knutna till sådana substrat finnas i naturtypen. Områden med något lägre krontäckningsgrad än 30% och med mycket höga naturvärden knutna till naturtypen och dess grova lövträd kan klassas som trädklädd betesmark.

Naturtypen är känslig för bruten kontinuitet i trädskiktet och brist på t.ex. gamla och grova träd samt död ved. Naturtypen är också känslig för ökad näringstillförsel, igenväxning och ökad beskuggning, utebliven eller förändrad hävd samt markexploatering.

Bevarandemål:

Areal

-Arealen trädklädda betesmarker ska vara minst x ha.

Struktur och funktion

-Minst 95 % av arealen ska vara väl avbetad varje år vid vegetationsperiodens slut (med "väl avbetad" menas som regel att betet varit så hårt att ingen skadlig ansamling av förna skett). Lövförna ska inte ha en täckningsgrad på mer än 5%.

-Negativa indikatorarter ska förekomma med mindre än 5% täckning eller frekvens (Negativa indikatorarter är; hundkex, brännässla, åkertistel, krusskräppa, örnbräken, blåbär, lingon samt grenrör och hässlebrodd).

-Krontäckning av träd och buskar som vuxit upp i välhävdade landskap ska vara mellan x (30) % och y (70) %. Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (d.v.s. träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag).

-I naturtypen ska det finnas minst x stycken grova och x stycken ihåliga lövträd.

Typiska arter

-Förekomsten av typiska lavararter ska bibehållas eller öka. Minst x stycken av de typiska lavararterna a, b, c etc. ska förekomma i minst y % av provytorna.

-Förekomsten av typiska vedsvampar ska bibehållas eller öka. Minst x stycken av de typiska vedsvamparna a, b, c etc. ska förekomma i minst y % av provytorna.

Negativ påverkan: I den trädklädda betesmarken kan, förutom de faktorer som beskrivs på områdesnivå, avverkningar i annat än i naturvårdssyfte påverka naturvärdena negativt. Även ökat graninslag och skogsplantering i hagmarken samt bristande förnygring bland hagmarksträd kan på sikt hota hagens kvaliteter.

Bevarandeåtgärder: Området bör fortsätta att hävdas genom bete. Områdets västra del som kan vara lämplig att öppna upp genom gallring, bland annat för att få ett ökat solinsläpp till fältskiktet. Eventuella blommande buskar kan sparas och död ved bör lämnas.

Bevarandestatus: Måttlig.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

1015 Otandad grynsnäcka; *Vertigo genesisii*

Beskrivning: Otandad grynsnäcka lever nästan uteslutande i rikkärr. Den förekommer i öppna kärrmiljöer och har inte anträffats i skogklädda kärr. En stor majoritet av de kärr där arten förekommer är soligena, dvs. sluttande kärr eller backmyrar. Ofta är miljöerna mycket blöta. Många av lokalerna utanför fjällkedjan har källflöden med kallt vatten, vilket understryker förekomsternas reliktkaraktär. I Väster- och Östergötlands rikkärr uppträder arten speciellt talrikt i anslutning till sådana källpartier. Måttligt intensiv betesdrift eller motsvarande påverkan som upprätthåller solinsläpp och påverkan på fältskikt, är gynnsamt för arten förutsatt att slitaget inte blir alltför omfattande. Arten sprider sig ytterst långsamt, i storleksordningen några få meter per år, vilket innebär att den är hänvisad till just den våtmark där den lever. Långdistansspridning sker dock sporadiskt, sannolikt med fåglar. *Vertigo*-arterna är p.g.a. begränsade spridningsförmåga sannolikt goda indikatorer på lång kontinuitet av halvöppna förhållanden. Arten är således känslig för stort markslitage och igenväxning av dess levnadsmiljö.

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan: Faktorer som kan påverka arten negativt:
- kunskapsbrist om arten.
- på lång sikt kan möjligen negativa genetiska effekter p.g.a. isolering av delpopulationer komma att utgöra ett hot.

För övriga faktorer som kan påverka negativt, se området som helhet.

Bevarandeåtgärder: Inventering av artens förekomst i området kan behövas. För övriga bevarandeåtgärder, se området som helhet.

Bevarandestatus: Okänd

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

---

1166 Större vattensalamander; *Triturus cristatus*

<i>Beskrivning:</i>	<p>I norra delen av området, i ett äldre kalkbrott, finns en vattensamling där större vattensalamander påträffades under en inventering 1997. Vid inventeringen påträffades också mindre vattensalamander.</p> <p>Generellt gäller följande för större vattensalamander: Större vattensalamander leker på våren i små till medelstora vattensamlingar. Den långa larvutvecklingen gör att vattnet måste vara permanent. Det är ovanligt att vattnen är mindre än 10 m i diameter och grundare än 0,5 m. Lekvattnen bör vara fiskfria eftersom larverna är utsatta för en kraftig predation från fisk. Även kräftor och simänder som betar i vattenvegetationen kan missgynna arten. Lekvattnen bör helst ha en viss vegetation samt bör vara solbelysta så att de blir isfria tidigt på våren och håller en hög temperatur långt in på hösten. Flertalet av de svenska lekvattnen har hög mångfald av ryggradslösa djur och ofta även av vattenväxter. Vattenkvalitén är viktig, pH bör inte vara under 5,0 och vattnet bör inte ha höga koncentrationer av kväve.</p> <p>Med undantag för lek- och larvperioden lever den större vattensalamandern på land. Djuren håller till under murkna trädstammar och stubbar, i smågnagargångar, under mossbekladda stenar och i blockterräng, vanligen i fuktig huvudsakligen lövdominerad skog, men påträffas sällsynt även på öppen mark som t.ex. i fuktiga hagar med högvuxet gräs eller på vägar under vandring. En majoritet av individerna i en population tycks vandra endast mellan 10-100 m från det småvatten de reproducerar sig i, detta under förutsättning att lämpliga landmiljöer finns inom detta avstånd. Isolerade förekomster av större vattensalamander riskerar att dö ut helt, till exempel på grund av igenväxning, om avståndet till andra lämpliga lek- och landmiljöer är stort.</p> <p>De viktigaste förutsättningarna för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för den större vattensalamandern är att befintliga vattensamlingar i området finns kvar och att de inte inplanteras med fisk eller utsätts för kraftiga rensningar. Det är också viktigt att en god vattenkvalité bibehålls. Kravet på landmiljöer gör arten särskilt känslig för störningar, exempelvis avverkning av gammal lövdominerad skog. Kravet på god vattenkvalitet gör arten känslig för försurning, ökad näringstillförsel via vattendragen samt förändrad hydrologi.</p>
<i>Bevarandemål:</i>	<p>Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.</p>
<i>Negativ påverkan:</i>	<p>Lekkvatten kan påverkas negativt av:</p> <ul style="list-style-type: none"> - habitatförstörelse, så som igenläggning av dammar, dikning och dränering, samt naturlig igenväxning av grunda småvatten. - förändringar av träd- och buskskikt kring lekvatten, med igenväxning och ökad skuggning som följd. - förändringar av hydrologin som kan bero på t ex dikningar, utfyllnade och förändrad markanvändning i eller utanför området. - inplantering av fisk. - nedfall av försurande ämnen. <p>Landmiljöerna kan påverkas negativt av</p> <ul style="list-style-type: none"> - brist på murkna trädstammar, stubbar, smågnagargångar etc. - fragmentering i landskapet, med stora avstånd mellan lämpliga livsmiljöer, minskar artens möjligheter att sprida sig.

Bevarandeåtgärder: Större vattensalamander har även påträffats i det intilliggande Natura 2000-området Djupadalen-Dala. Förekomst av fler lämpliga lek- och landmiljöer i närheten kan undersökas. Möjligheten att restaurera eller nyskapa småvatten i närområdet bör också ses över. Eventuell fiskförekomst i salamanderlokalen bör undersökas.

Bevarandestatus: Okänd

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

---

1988 Styv kalkmossa; *Tortella rigens*

Beskrivning: Styv kalkmossa växer på alvarmark och andra liknade ljusexponerade torra kalkhällar direkt på kalksten och ofta tillsammans med andra utpräglade torrmarksmossor. Arten är i behov av måttligt intensiv betesdrift, ev. kombinerat med buskröjning om igenväxning framskrider, då den oftast växer ljusexponerat. Styv kalkmossa är känslig för igenväxning av kalkhällarna samt mycket hårt slitage.

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan: Se under rubriken "vad kan påverka negativt" på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder: Se under rubriken "bevarandeåtgärder" på områdesnivå.

Bevarandestatus: Okänd.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

---